

Kdorkoli se ukvarja s slovensko arhitekturo in urbanizmom 19. in 20. stoletja, se z Bredo Mihelič redno srečuje, z njenimi številnimi besedili, raznovrstnimi raziskavami in delom tako v teoretično kot empirično zasnovanih projektih, pogosto pa tudi osebno, z Bredo kot predavateljico, mentorico ali svetovalko.

Miheličeva, rojena v Ljubljani leta 1948, je na Filozofski fakulteti v Ljubljani študirala umetnostno zgodovino in francoski jezik ter književnost. Diplomirala je leta 1973 (za diplomsko nalogo je prejela študentsko Prešernovo nagrado), leta 1980 magistrirala in na Oddelku za umetnostno zgodovino leta 1997 tudi doktorirala. Svoje znanje je vztrajno dopolnjevala z izobraževanjem v tujini tako med študijem kot tudi kasneje. Med letoma 1974 in 1975 je kot štipendistka francoske vlade opravljala podiplomski študij zgodovine arhitekture in urbanizma na Université Paris I Panthéon-Sorbonne in Paris VIII Vincennes. Leta 1977 je bila v okviru podiplomskega študija zgodovine arhitekture in urbanizma kot štipendistka italijanske vlade na IUAV (Istituto Universitario di Architettura di Venezia) v Benetkah. Med letoma 1980 in 1982 je bila na specializaciji o mestni prenovi v Franciji, leta 2005 pa kot vabljen raziskovalka na Nacionalnem inštitutu za umetnostno zgodovino (INHA) v Parizu.

Njeni raznovrstni interesi se, hkrati z vztrajnim iskanjem in potrjevanjem mesta umetnostnega zgodovinarja tudi izven ustaljenih področij delovanja, odražajo v njenih različnih zaposlitvah in delovnih mestih. Kot raziskovalka na Ljubljanskem urbanističnem zavodu (1978–1994) je bila vključena v delo na številnih natečajih za urbanistične zasnove. Od leta 1994 do 1999 je bila kot konservatorica zaposlena na Ljubljanskem regionalnem zavodu za varstvo kulturne dediščine. Od leta 2001 dalje je bila kot znanstvena sodelavka na Urbanističnem inštitutu RS, med letoma 2010 in 2016 tudi kot direktorica, vpeta v različne projekte, osredotočene na temo odnosa med človekom in prostorom v najširšem pomenu, bodisi so bile to urbanistične zasnove, revitalizacija degradiranih urbanih območij in vključevanje prebivalcev v urejanje prostora, bodisi varovanje spomenikov in regeneracija zgodovinskih okolij. Kljub temu da ni bila nikoli zaposlena na visokošolski inštituciji, par let je zgolj pogodbeno poučevala na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem, je tudi njeno pedagoško delo izredno pomembno. Bila je mentorica in somentorica številnim doktorskim, magistrskim in diplomskim nalogam, pa tudi

sicer velikokrat neformalno in prostovoljno prevzame to funkcijo in mnogim nudi pomoč, znanje in usmeritve, kako dalje na strokovni poti.

Ob rednem delu je bila stalno vključena tudi v različne dejavnosti, odbore in združenja na nacionalni in mednarodni ravni. Med letoma 1999 in 2006 je bila nacionalna koordinatorka za področje družboslovja (urbanizem) pri Ministrstvu RS za znanost in tehnologijo ter članica Znanstvenega sveta za področje družboslovja (urbanizem) pri Ministrstvu RS za znanost in tehnologijo. Od 2005 do 2017 je bila članica strokovne komisije za nepremično kulturno dediščino pri Ministrstvu za kulturo. Bila je tudi predsednica mednarodne mreže za promocijo in varovanje secesijske dediščine Réseau Art Nouveau Network (2010–2013), v okviru katere je s pomočjo sodelavcev vodila slovenski del več mednarodnih projektov.

Strokovna pot Brede Mihelič, tako naštetih koraki kot številne razstave, udeležbe na simpozijih in obsežna bibliografija, razkriva njene številne interese, vezane na teoretične in empirične študije s področja arhitekturne in urbanistične zgodovine, urbane morfologije in arhitekturne tipologije, varovanja in prenove kulturne dediščine, združene pod krovnim pojmom zgodovina arhitekture in urbanizma 19. in 20. stoletja. Za umetnostno zgodovino sta dve področji še posebej pomembni in predstavljata avtoričin pionirski doprinos.

Prva tema njenega nenehnega raziskovanja je urbanizem. V številnih publikacijah in člankih je Miheličeva opozarjala na nujnost vzporejanja družbenega konteksta na eni ter razvoja urbanistične misli na drugi strani. Z raziskovanjem tega področja je utrdila tudi vlogo umetnostnozgodovinske stroke na tem področju. Njeno magistrsko delo z naslovom *Urbanistični razvoj Ljubljane 1895–1970*, ki je izšlo leta 1983 kot znanstvena monografija, še danes predstavlja temeljno delo – velja za prvi celoviti in zaenkrat še nepreseženi pregled urbanističnega razvoja Ljubljane v moderno mesto. Miheličeva je svoje študije objavila v številnih člankih in publikacijah, veliko zbranega gradiva pa je žal ostalo še neobjavljenega, predvsem tisto, vezano na urbano morfologijo in njeno povezavo z arhitekturno tipologijo, kot na primer popisi in analize ljubljanske arhitekture 19. in 20. stoletja po območjih ali pa doktorska disertacija *Mestno tkivo in arhitektura: vpliv starih parcelnih sistemov na oblikovanje urbane forme in stavbne tipologije* (1996). Leta 2016 je z Marjeto Humar in Matejem Nikšičem uredila tudi dolgo pričakovani *Urbanistični terminološki slovar*, ki je raziskovanje urbanizma dopolnil s trdno izrazoslovno bazo.

Druga stalnica v raziskovanju dr. Mihelič je arhitektura na prelomu 19. v 20. stoletje oziroma tista arhitekturna produkcija, ki jo označujemo kot secesijsko arhitekturo in se ji od *Arhitekture secesijske dobe v Ljubljani* Naceta Šumija iz leta 1954 dalje ni posvečal nihče tako izdatno kot prav jublantka. Že leta 1986 je v so-

avtorstvu z Jelko Pirkovič izdala knjigo *Secesijska arhitektura v Sloveniji*. Kasneje je na to temo napisala številne temeljne znanstvene članke v domačih in tujih revijah. Temeljito se je ukvarjala tudi s posameznimi stavbnimi tipi, značilnimi za obdobje, na primer z veleblagovnicami ali industrijsko arhitekturo, ki do takrat še niso bili raziskani in predstavljeni javnosti. S svojimi raziskavami se je vključevala v številne mednarodne projekte, predvsem v okviru mreže Réseau Art Nouveau (RANN), združenja, ki raziskuje, ozavešča in si prizadeva za ohranitev secesijske dediščine. Prav po zaslugi aktivnega delovanja Miheličeve v tej mreži je bila ljubljanska secesijska dediščina že zgodaj, od nastanka združenja leta 1999 dalje, predstavljena v različnih publikacijah in na razstavah ob boku z mesti, kot sta Bruselj ali Barcelona, ter tako vključena v širšo evropsko zgodovino secesijske arhitekture.

Ljubljana, jubilatnikino rojstno mesto in mesto, v katerem živi in dela, predstavlja osrednje težišče njenega delovanja in raziskovanja. Številni smo glavno mesto odkrivali s pomočjo njenega *Vodnika po Ljubljani* (1989), ki je izšel v treh jezikih in bil večkrat ponatisnjen. Uredila je tudi več publikacij iz zbirke *Portret mesta*, ki jo izdaja Mestna občina Ljubljana. S sodelavci na UIRS so veliko truda posvetili tudi ozaveščanju Ljubljančanov o pomenu dediščine, v kateri živijo, in kako naj to dediščino prenavljajo. Do sedaj so pripravili zgibanke za secesijsko Ljubljano in naselji Litostroj ter Savsko naselje, poleg tega pa so organizirali tudi številne delavnice in posvetovanja.

Delovati v lokalnem in misliti v globalnem – povezovanje različnih meril in kontekstov, pa tudi strok in generacij je ena od glavnih lastnosti dr. Mihelič, tako na strokovni kot na osebni ravni. Številni projekti so poleg konkretnih rezultatov namreč najpogosteje obrodili tudi številna poznanstva in prijateljstva, ki jih Breda vztrajno neguje. Pred kratkim se je upokojila, vendar zgolj formalno. Upokojitev jo je razbremenila vodstvene funkcije in pisarniškega dela, zato sedaj več časa ostaja za raziskovanje, nove projekte in povezovanje. V nestrpnem pričakovanju rezultatov ji voščimo vse najboljše!

MARTINA MALEŠIČ